

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การศึกษาวิเคราะห์ความมียู่ของอบายภูมิ ๔ ในพุทธปรัชญาเถรวาท
 ผู้วิจัย : พระมหาปิยะ ปิยธมโม (แดนวงคร)
 ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (ปรัชญา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระมหาพรชัย สิริวิโร (ศรีภักดี), ดร.
 ป.ธ. ๗, พธ.บ. (อังกฤษ), อ.ม. (จริยศาสตร์ศึกษา), M.Phil. (Philosophy),
 Ph.D. (Philosophy)
 : พระมหาขวัญชัย กิตติเมธี (เหมประไพ), ดร.
 ป.ธ. ๙, พธ.บ. (ปรัชญา), พธ.ม. (ปรัชญา), พธ.ด. (ปรัชญา)

วันสำเร็จการศึกษา :/...../.....

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ (๑) เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องความมียู่ (๒) เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องอบายภูมิ ๔ ในพุทธปรัชญาเถรวาท และ (๓) เพื่อวิเคราะห์ความมียู่ของอบายภูมิ ๔ ในพุทธปรัชญาเถรวาท การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ พบว่า แนวคิดเรื่องความมียู่คือ การศึกษาธรรมชาติของสิ่งที่เป็นจริงในฐานะที่เป็นสากลที่สุด หรือในฐานะที่เป็น สิ่ง ไม่ใช่ในฐานะสิ่งนั้นหรือสิ่งนี้โดยเฉพาะ โดยข้อพิสูจน์ความมียู่ ๔ ข้อ ดังนี้ (๑) การพิสูจน์เชิงภววิทยา คือ การอ้างเหตุผลในเรื่องความมียู่อย่างจำเป็น และการแสดงออกซึ่งศรัทธา เพื่อแสดงเหตุผลที่จำเป็นในการตระหนักรู้ถึงธรรมชาติของพระเจ้า (๒) การพิสูจน์เชิงจักรวาลวิทยา คือ การอ้างเหตุผลจากการมีอยู่ของโลกไปสู่การมีอยู่ของพระเจ้าที่เป็นปฐมเหตุ (๓) การพิสูจน์เชิงอันตริวิทยา คือ การอ้างเหตุผลจากการออกแบบซึ่งเป็นปรากฏการณ์ของโลกธรรมชาติที่มีผู้สร้าง (๔) การพิสูจน์เชิงจริยธรรม คือ การอ้างเหตุผลที่อาศัยหลักจริยธรรมอันสมบูรณ์ เพื่อยืนยันความดีสูงสุด และธรรมชาติของมนุษย์ยังมีข้อบกพร่องทางจริยธรรมอยู่ ดังนั้นมนุษย์มีจึงจริยธรรมที่ไม่สมบูรณ์ ผลการวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ พบว่า อบายภูมิ ๔ คือ สัตว์นรก สัตว์เดรัจฉาน เปรต และอสุรกาย มียู่ในฐานะจิตวิสัย คือประกอบในจิตอันได้แก่ ความเป็นสัตว์นรก เพราะความโกรธ (โทสะ) เป็นสัตว์เดรัจฉาน เพราะความหลง (โมหะ) เป็นเปรตและอสุรกาย เพราะความโลภ (โลภะ) และมีอยู่ในฐานะวัตถุวิสัย คือมีภพภูมิที่อธิบายไว้อย่างละเอียดถึงสถานะที่อยู่ของสัตว์ในอบายภูมิแต่ละประเภท และผลการวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อที่ ๓ พบว่า ความมียู่ของอบายภูมิ ๔ ในพุทธปรัชญาเถรวาทนั้น มียู่โดยเงื่อนไขของการพิสูจน์ผ่านทัศนะทั้ง ๔ ข้อ ดังต่อไปนี้ คือ (๑) การพิสูจน์เชิงภววิทยาได้ทราบเหตุผล ๒ ประการ คือ (๑) เรื่องกฎแห่งกรรมมีการดำรงอยู่อย่างจำเป็น เพราะมนุษย์กระทำความชั่วยอม

ได้รับผลแห่งความชั่วจึงทำให้เกิดในอบายภูมิ และ (๒) เรื่องตถาคตโพธิศรัทธา ซึ่งเป็นการตระหนักรู้ในคุณสมบัติของพระพุทธเจ้าที่รู้ความจริงของสิ่งทั้งปวง และมีประสบการณ์จึงเป็นเหตุให้รู้ถึงความมีอยู่ของอบายภูมิ (๒) การพิสูจน์เชิงจักรวาลวิทยาได้ทราบเหตุผล ๒ ประการ คือ (๑) เรื่องจิตและ (๒) เจตสิก เพราะจิตและเจตสิกมีอกุศลเกิดขึ้นและดับพร้อมกันจึงเป็นตัวขับเคลื่อนให้มนุษย์ไปเกิดในอบายภูมิ (๓) การพิสูจน์เชิงอันทริยาได้ทราบเรื่องกฎแห่งความเป็นสาเหตุและผล เพราะกฎนี้เป็นกฎธรรมชาติที่มีอยู่อย่างแน่นอนตายตัว โดยไม่ขึ้นกับการรับรู้ของผู้ใด ความเป็นสาเหตุและผลนี้ทำให้ทราบว่าอบายภูมิมีอยู่ในกฎดังกล่าวด้วย (๔) การพิสูจน์เชิงจริยธรรมได้ทราบเหตุผล ๒ ประการ คือ (๑) เรื่องนิพพาน เพราะเป็นที่มาของจริยธรรมอันสมบูรณ์ ซึ่งเป็นความดีสูงสุดโดยชี้ให้เห็นถึง (๒) เรื่องอบายภูมิ เพราะมนุษย์มีความประพฤติชั่วซึ่งผิดหลักจริยธรรมจึงทำให้จริยธรรมไม่สมบูรณ์หรือบกพร่อง

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่า ความมีอยู่ของอบายภูมิ ๔ มีอยู่อย่างมีเงื่อนไขที่จำเป็น และมีอยู่อย่างมีเงื่อนไขที่เพียงพอในเรื่องของกฎแห่งความเป็นสาเหตุและผล กฎแห่งกรรม เรื่องตถาคตโพธิศรัทธา โดยอิงหลักจริยธรรมที่สมบูรณ์ไปสู่หลักจริยธรรมที่ไม่สมบูรณ์ โดยมีจิตและเจตสิกเป็นตัวรับรู้ถึงสภาพที่เป็นอกุศล

Thesis Title : An Analytical study of the Ontology of Four States of Loss and Woe in Theravāda Buddhist Philosophy
Researcher : Phramaha Piya Piyadhammo (Daenwongdorn)
Degree : Master of Arts (Philosophy)
Thesis Supervisory Committee
: Dr. Phramaha Pornchai Sirivaro (Sripakdee)
Pali VII, B.A. (English), M.A. (Ethical Studies), M.Phil. (Philosophy), Ph.D. (Philosophy)
: Dr. Phramaha Kwanchai Kittimetee (Hemprapai)
Pali IX, B.A. (Philosophy), M.A. (Philosophy), Ph.D. (Philosophy)
Date of Graduation :/...../.....

Abstract

This thesis entitled ‘An Analytical Study of the Ontology of Four States of Loss and Woe in Theravāda Buddhist Philosophy’ has three objectives: 1) to study the concept of ontology, 2) to study the concept of four states of loss and woe in Theravāda Buddhist Philosophy and 3) to analyze the ontological concept of four states of loss and woe in Theravāda Buddhist Philosophy. This is a qualitative research.

In the research, it was clearly found that the concept of ontology deals with the nature of reality regarded as the universal thing. There are four ways in proving such thing: 1) it can be proved by means of ontological argument. In this way, the necessary being and faith are used to prove the nature of God, 2) it can be proved by cosmological argument which hinges on the existence of God as the first cause, 3) it can be proved by teleological argument; this involves the existence of a designation derived from the created natural phenomena, 4) it can be proved by moral argument; this basically points out to the absolute existence of morality in sustaining the ultimate good and the imperfect nature of man in morality and thereby resulting in imperfect morality.

In the second objective, it was found that the four states of loss and woe are of the hell, the animal kingdom, the realm of hungry ghosts and the host of demons. These exist in mind, that is, one becomes hell by virtue of anger, one becomes

animal because of delusion, one becomes hungry ghost and demon because of greed and these also exist as a place or plane where those animal really live. In the third objective, it showed that the ontology of four states of loss and woe in Theravāda Buddhist philosophy can be proved by four viewpoints: 1) it can be proved by ontological argument which leads to two reasons: 1) the necessity of law of Kamma, this means that one who does bad thing must be born in four states of loss and woe because of his/her action and 2) the faith in the enlightenment of the Buddha, this gives rise to the awareness of the Buddha's quality who knows all realities of things and the Buddha had experiences about those things then realized the existence of four states of loss and woe, 2) it can be proved by cosmological argument leading to two reasons: 1) mind and 2) properties of mind; this shows that the arising and ceasing of unwholesome in mind and properties of mind serve as the cause to move man to four states of loss and woe, 3) it can be proved by teleological argument, this shows the law of cause and effect because such a rule exists permanently without depending upon anything and by virtue of this law the existence of four states of loss and woe exist, 4) it can be proved by moral argument, there are two reasons derived from this proof: 1) Nibbāna; this serves as the base of the ultimate morality leading to the awareness of the supreme good and pointing to 2) the four states of loss and woe, these exist because of man's bad action derived from the imperfect morality.

However, the researcher is of the view that the four states of loss and woe exist on the necessary condition and on the sufficient condition in accordance with the law of cause and effect, law of Kamma, the faith in the enlightenment of the Buddha hinging on the perfect morality leading to the imperfect morality through the awareness of unwholesome mind and properties of mind.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ด้วยความเมตตาอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ดังมีรายนามดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณพระคุณพระมหาพรชัย สิริวิโร, ดร. ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และพระมหาขวัญชัย กิตติเมธี, ดร. กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ ตลอดจนแนะนำการเขียนวิทยานิพนธ์ ติดตาม สอบถาม และตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ ขอขอบคุณคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย คณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้เจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยผู้อำนวยการความสะดวก และคณะกรรมการผู้ตรวจสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน

ขอขอบพระคุณมูลนิธิมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่ได้มอบทุนการศึกษา ในขณะที่ผู้วิจัยเข้าศึกษาในระดับปริญญาตรี ๔ ปี จนถึงระดับปริญญาโท ๒ ปี ขอกราบขอบพระคุณพระคุณพระมหาสุกัน สุชาโต (ภูมิสถาน) ผู้เป็นอาจารย์และเป็นผู้ให้การอุปถัมภ์ค่าเทอม ๓ ภาคการศึกษา และคอยเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา และขอเจริญพรขอบคุณ คุณรัตน ผลาคักดิ์ ที่ได้มอบทุนการศึกษา จำนวน ๗,๐๐๐ บาท จากโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมชั้นปริญญาโท พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พร.ม. ปรัชญา) รุ่นที่ ๒๕ ทุก รูป ที่เป็นกัลยาณมิตร คอยให้กำลังใจ และห่วงใยผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดทุกท่าน คือ ห้องสมุดบัณฑิตวิทยาลัย หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ห้องสมุดคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหอสมุดปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ได้อำนวยความสะดวกในการค้นคว้าหนังสือและเอกสารเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิจัย นอกจากนี้ ขอขอบคุณเจ้าของผลงานหนังสือและวิทยานิพนธ์ทุกเล่มที่ผู้วิจัยได้ใช้ค้นคว้าอ้างอิง

ขอขอบพระคุณพระวิปัสสนาจารย์ และสถานที่ปฏิบัติธรรมมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดนครราชสีมา และสิ่งที่ขาดมิได้คือสถานที่ในการเขียนงานวิจัย คือวัดมหารณพาราม กรุงเทพฯ ที่ผู้วิจัยได้อยู่จำพรรษาตั้งแต่เข้าศึกษาในระดับปริญญาตรีจนถึงระดับปริญญาโท จนกระทั่งปัจจุบัน

บุญกุศลคุณงามความดีอันใดที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอนอบน้อมบูชาคุณพระศรีรัตนตรัย คุณของบิดามารดาที่ให้การเลี้ยงดูและคอยให้กำลังใจเป็นระยะ และครูอุปฌาย์อาจารย์ที่เป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งวิชาโลกและวิชาธรรม รวมถึงญาติโยมทุกท่านที่เป็นเสปียงอาหารพร้อมทั้งปัจจัยที่ผู้วิจัยไม่อาจกล่าวนามได้ครบทุกท่าน ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

พระมหาปิยะ ปิยธมฺโม (แดนวงตร)

๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑. อธิบายคำย่อภาษาไทย

ก. คำย่อเกี่ยวกับพระไตรปิฎก

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ การอ้างอิงใช้ระบบระบุ เล่ม ชื่อ หน้า หลังคำย่อชื่อคัมภีร์ ตัวอย่าง เช่น ขุ.อป. (ไทย) ๓๒/๕๘๕/๘๙. หมายถึง สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อปทาน (ภาษาไทย) พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๒ ข้อที่ ๕๘๕ หน้า ๘๙.

พระวินัยปิฎก

วิ.มหา. (ไทย) = วินัยปิฎก มหาวิภังค์ (ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.ปา.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.ม.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มูลป็นณาสก	(ภาษาไทย)
ม.อุ.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	อุปรป็นณาสก	(ภาษาไทย)
ขุ.ม.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	มหานิเทศ	(ภาษาไทย)
ขุ.จุ.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	จูฬนิเทศ	(ภาษาไทย)
ส.ส.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
ส.นิ.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	นิทานวรรค	(ภาษาไทย)
ส.ข.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	ขันธวรรค	(ภาษาไทย)
ส.ฟา.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สฬายตนวรรค	(ภาษาไทย)
ส.ม.	(บาลี) = สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	มหาวรรคคปาลิ	(ภาษาบาลี)
ส.ม.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
อง.ติก.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ติกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ทสก.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ทสกนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)
ขุ.เปต.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เปตวัตถุ	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.เตรสก.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เตรสกนิบาตชาดก	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.สกุฎิ.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	สกุฎินิบาตชาดก	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.ม.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	มหานิบาตชาดก	(ภาษาไทย)
ขุ.อป.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อปทาน	(ภาษาไทย)

พระอภิธรรมปิฎก

อภิ.วิ. (ไทย) = อภิธรรมปิฎก วิภังค์ (ภาษาไทย)
 อภิ.ก. (ไทย) = อภิธรรมปิฎก กถาวัตถุ (ภาษาไทย)

ข. คำย่อเกี่ยวกับคัมภีร์อรรถกถา

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้อ้างอิงจากอรรถกถาภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๔ การอ้างอิงใช้ระบบระบุ เล่ม ข้อ หน้า หลังคำย่อชื่อคัมภีร์ ตัวอย่างเช่น ม.ม.อ. (ไทย) ๑๙/ ๔๘๖/๒๕๒. หมายถึง มัชฌิมนิกาย ปิฎกสุทนต์ มุลปิณณาสกัอรรถกถา (ภาษาไทย) พระสูตรและอรรถ กถาแปล เล่มที่ ๑๙ ข้อที่ ๔๘๖ หน้า ๒๕๒.

อรรถกถาพระสูตรตันตปิฎก

ม.ม.อ.	(ไทย) = มัชฌิมนิกาย ปิฎกสุทนต์ มุลปิณณาสกัอรรถกถา	(ภาษาไทย)
ม.อุ.อ.	(ไทย) = มัชฌิมนิกาย ปิฎกสุทนต์ อุปรปิณณาสกัอรรถกถา	(ภาษาไทย)
ส.น.อ.	(ไทย) = สังยุตตนิกาย สารัตถปกาสินี นิตานวรรคอรรถกถา	(ภาษาไทย)
อง.ติก.อ.	(ไทย) = อังคุตตรนิกาย มโนรปุรณิ ติกนินบาตอรรถกถา	(ภาษาไทย)
อง.ทสก.อ.	(ไทย) = อังคุตตรนิกาย มโนรปุรณิ ทสกนินบาตอรรถกถา	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ.อ.	(ไทย) = ขุททกนิกาย ธรรมบทอรรถกถา	(ภาษาไทย)
ขุ.ป.อ.	(ไทย) = ขุททกนิกาย สัทธรรมปกาสินี ปฏิสัมภิตามรรคอรรถกถา	(ภาษาไทย)

อรรถกถาพระอภิธรรมปิฎก

อภิ.ปญจ.อ.	(ไทย) = อภิธรรมปิฎก ปญจปกรณัอรรถกถา	(ภาษาไทย)
------------	-------------------------------------	-----------

๒. อธิบายคำย่อภาษาอังกฤษ

คำย่อ	คำเต็ม	ความหมาย
ed.	edited by	จัดพิมพ์โดย
p.	page	หน้า
vol.	volume	เล่มที่

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(ก)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(ค)
กิตติกรรมประกาศ	(จ)
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	(ฉ)
สารบัญ	(ซ)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๓
๑.๔ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๓
๑.๕ ทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔
๑.๖ ขอบเขตการวิจัย	๘
๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย	๘
๑.๘ ประโยชน์ที่ได้รับ	๘
บทที่ ๒ แนวคิดเรื่องความมีอยู่	๙
๒.๑ ความหมายของความมีอยู่ (ontology)	๙
๒.๒ ข้อพิสูจน์ความมีอยู่เชิงภววิทยา	๑๐
๒.๓ ข้อพิสูจน์ความมีอยู่เชิงจักรวาลวิทยา	๑๓
๒.๔ ข้อพิสูจน์ความมีอยู่เชิงอันตวิทยา	๑๕
๒.๕ ข้อพิสูจน์ความมีอยู่เชิงจริยธรรม	๑๗
๒.๖ บทสรุป	๑๙
บทที่ ๓ แนวคิดเรื่องอบายภูมิ ๔ ในพุทธปรัชญาเถรวาท	๒๐
๓.๑ ความหมายของอบายภูมิ ๔	๒๐
๓.๒ ประเภทของอบายภูมิ ๔	๒๒
๓.๒.๑ ความหมายเบื้องต้นเกี่ยวกับนรก	๒๒
๓.๒.๑.๑ ลักษณะและการดำรงอยู่แบบนรก	๒๒
๓.๒.๑.๒ สาเหตุของการเกิดในนรก	๒๕
๓.๒.๒ ความหมายเบื้องต้นเกี่ยวกับไตรภพ	๒๖
๓.๒.๒.๑ ลักษณะและการดำรงอยู่แบบไตรภพ	๒๖

๓.๒.๒.๒ สาเหตุของการเกิดเป็นเดรัจฉาน	๒๘
๓.๒.๓ ความหมายเบื้องต้นเกี่ยวกับเปรต	๒๙
๓.๒.๓.๑ ลักษณะและการดำรงอยู่แบบเปรต	๒๙
๓.๒.๓.๒ สาเหตุของการเกิดเป็นเปรต	๓๒
๓.๒.๔ ความหมายเบื้องต้นเกี่ยวกับอสุรกาย	๓๒
๓.๒.๔.๑ ลักษณะและการดำรงอยู่แบบอสุรกาย	๓๒
๓.๒.๔.๒ สาเหตุของการเกิดเป็นอสุรกาย	๓๔
๓.๓ บทสรุป	๓๕
 บทที่ ๔ การวิเคราะห์ความมีอยู่ของอบายภูมิ ๔ ในพุทธปรัชญาเถรวาท	๓๙
๔.๑ การวิเคราะห์ความมีอยู่แบบอบายภูมิผ่านข้อพิพจน์เชิงภววิทยา	๓๙
๔.๒ การวิเคราะห์ความมีอยู่แบบอบายภูมิผ่านข้อพิพจน์เชิงจักรวาลวิทยา	๔๒
๔.๓ การวิเคราะห์ความมีอยู่แบบอบายภูมิผ่านข้อพิพจน์เชิงอันตวิทยา	๔๓
๔.๔ การวิเคราะห์ความมีอยู่แบบอบายภูมิผ่านข้อพิพจน์เชิงจริยธรรม	๔๕
๔.๕ บทสรุปการวิเคราะห์	๔๗
 บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย ข้อวิจารณ์และข้อเสนอแนะ	๔๙
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๔๙
๕.๒ ข้อวิจารณ์	๕๓
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๕๔
 บรรณานุกรม	๕๖
ประวัติผู้วิจัย	๖๐